

Асоціація
вальдорфських ініціатив
в Україні

ОЛЕНА МЕЗЕНЦЕВА

ВЧИТЕЛЮ ВАЛЬДОРФСЬКОЇ ШКОЛИ

Photo © Natalia Vynobka 2016–2019

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ ЗА ВАЛЬДОРФСЬКОЮ ПЕДАГОГІКОЮ
ПЕРШИЙ ЦИКЛ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
(1–2 КЛАСИ)

Київ 2019

ВЧИТЕЛЮ ВАЛЬДОРФСЬКОЇ ШКОЛИ

Методичні рекомендації до
Освітньої програми за вальдорфською педагогікою.
Перший цикл початкової освіти
(1–2 класи)

Асоціація вальдорфських ініціатив в Україні

Олена Мезенцева

ВЧИТЕЛЮ ВАЛЬДОРФСЬКОЇ ШКОЛИ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ
ЗА ВАЛЬДОРФСЬКОЮ ПЕДАГОГІКОЮ.
ПЕРШИЙ ЦИКЛ
ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
(1-2 КЛАСИ)

Київ
НАІРІ

УДК 371.214/215:372.4:373.3

M44

Рекомендовано до друку Координаційною Радою Асоціації вальдорфських ініціатив в Україні (протокол № 3, від 20.03.2019).
Оформлення обкладинки – Д. Ю. Косенко.

Рецензенти:

С. Е. Трубачева, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу інновацій та стратегій розвитку освіти Інституту педагогіки НАПН України.

І. В. Шастал, вчитель української мови середньої авіаційно-технологічної школи № 203 м. Києва; директор Асоціації вальдорфських ініціатив в Україні.

Мезенцева О. І.

M44 Вчителю вальдорфської школи. Методичні рекомендації до освітньої програми за вальдорфською педагогікою. Перший цикл початкової освіти (1–2 класи). – К. : НАІРІ, 2019. – 128 с.

ISBN 978-617-7314-56-0

У Методичних рекомендаціях до Освітньої програми першого циклу початкової освіти за вальдорфською педагогікою запропоновано огляд нормативно-правових документів, що допоможе вчителю орієнтуватись у сучасних тенденціях освітніх реформ у контексті впровадження педагогічної системи «Вальдорфська школа»; надано приклади тематичного та календарно-тематичного планування головних уроків за Освітньою програмою першого циклу початкової освіти за вальдорфською педагогікою; актуалізовано питання ритмічної організації освітнього процесу та формалізовано це в орієнтовних формах розкладу занять; запропоновано до розгляду питання готовності дитини до школи; описано концептуальний підхід вальдорфської педагогіки до формування предметно-просторової складової освітнього середовища; узагальнено підходи щодо структури головного уроку Вальдорфської школи та надано приклади таких уроків; визначено нові підходи до оцінювання навчального поступу учнів.

Рекомендовано для педагогів та батьків, чії діти навчаються у закладі освіти, що працює за вальдорфською педагогікою, педагогічних працівників інших закладів загальної середньої освіти, слухачів курсів підвищення кваліфікації інститутів післядипломної педагогічної освіти.

УДК 371.214/215:372.4:373.3

© Асоціація вальдорфських ініціатив в Україні, 2019

© О. Мезенцева

© Д. Косенко, дизайн обкладинки

© Н. Висоцька, фото на обкладинці

© Видавництво «НАІРІ», Київ, 2019

ISBN 978-617-7314-56-0

ЗМІСТ

Передмова	6
Діалогічність Нової української школи та Вальдорфської школи у розбудові гармонійного освітнього середовища	8
Основні принципи роботи з Освітньою програмою за вальдорфською педагогікою	26
Тематичне та календарно-тематичне планування за Освітньою програмою першого циклу початкової освіти за вальдорфською педагогікою	38
Ритм як гармонізуючий елемент у вальдорфській педагогіці	54
Шкільна зрілість – здатність до школи – готовність до школи	61
Концептуальний підхід вальдорфської педагогіки до формування предметно-просторової складової освітнього середовища	67
Бохумська система рухливих класів	75
Структурні елементи уроку Вальдорфської школи . .	81
Форми спостереження за навчальним поступом учнів та оцінювання цього поступу	87
Список використаних джерел	93
Додатки	101

ПЕРЕДМОВА

Вальдорфська школа – унікальний освітній феномен, що не має політичних, національних та культурних кордонів. Заснована у Штутгарті (Німеччина) у вересні 1919 року, за 100 років педагогічна система перетворилась на світовий феномен, найбільший незалежний освітній рух, що активно розвивається на усіх континентах світу.

Діяльність одного із засновників Вальдорфської школи Рудольфа Штайнера (1861–1925) охоплювала різні сторони людського буття. Він здійснив у своїх дослідженнях унікальний синтез філософії, науки, мистецтва, релігії, ініціював нові напрями в багатьох сферах діяльності людини: медицині, дефектології, сільському господарстві, архітектурі, мистецтві. Естетична та художньо-педагогічна діяльність філософа та педагога була своєрідною реакцією на виклики часу, спробою розв'язати проблеми, з якими стикається людина Нового часу. Найвагомішим результатом стало створення виховної системи, яка дала б змогу кожній особистості знайти своє покликання, розкрила б її індивідуальність, гармонізувала б стосунки з соціумом, сприяла б формуванню незалежного, але толерантного мислення.

В Україні вальдорфська педагогіка порівняно молодіше освітнє явище, проте можна констатувати той факт, що вона впевнено зайняла свою нішу в освітній системі України, а школи, що працюють за ідеями вальдорфської педагогіки, є цікавими майданчиками

інновацій, впроваджують оригінальні форми та методи навчання, активно розвивають міжнародну співпрацю, користуються попитом батьків.

Дані Методичні рекомендації узагальнили досвід багатьох вальдорфських педагогів та академічні дослідження у контексті сучасних викликів освітніх реформ. Висловлюємо вдячність колегам: І. В. Савицькій, Л. В. Половецькій, Т. М. Блекот, Д. Ю. Косенку за надані методичні матеріали та напрацювання, Асоціації вальдорфських ініціатив в Україні та вчителям Вальдорфських шкіл за дружню співпрацю та підтримку цього проекту.

Олена Мезенцева

ДІАЛОГІЧНІСТЬ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ ТА ВАЛЬДОРФСЬКОЇ ШКОЛИ У РОЗБУДОВІ ГАРМОНІЙНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА¹

Вальдорфська педагогіка в нашій країні з'явилась порівняно недавно, проте можна констатувати той факт, що вона впевнено зайняла свою нішу в освітній системі України, викликає інтерес у педагогічних колах та зацікавленість батьків, що дає змогу говорити про Вальдорфську школу як про існуючий факт.

Вальдорфські школи в Україні почали працювати у 90-х рр. ХХ ст. як педагогічні ініціативи на тлі зміни політичної системи та здобуття Україною незалежності. У контексті оновлення соціально-політичної системи шляхами реформування освіти вбачали «відхід від засад авторитарної педагогіки, що утвердились у тоталітарній державі і спричинили нівелювання природних задатків і можливостей, інтересів усіх учасників освітнього процесу» та «забезпечення розвитку освіти на основі нових прогресивних концепцій, запровадження у навчально-виховний процес сучасних педагогічних технологій та науково-методичних досягнень» (Про Державну національну програму «Освіта» («Україна

¹ В статті використані матеріали рукопису Дисертації на здобуття наукового ступеня кандидат педагогічних наук (доктор філософії) О. І. Мезенцевої на тему: «Соціально-педагогічні основи гармонізації виховного середовища дитини в діяльності Вальдорфських шкіл».

XXI століття»), 1993). Результатом таких стратегічних рішень стало розгортання інноваційного педагогічного руху, діяльності, що уможливило педагогічні нововведення.

Офіційно працювати закладам освіти за вальдорфською педагогікою дав змогу педагогічний експеримент, що був започаткований у 2001 р. і тривав 13 років. Відповідно до наказу МОН України від 06.05.2001 № 363 «Про проведення узагальнюючого науково-методичного експерименту всеукраїнського рівня «Розвиток вальдорфської педагогіки в Україні» проводилась робота з експериментальної перевірки результативності науково-методичних засад вальдорфської педагогіки та її впровадження в навчально-виховний процес закладів освіти України.

Звіт «Про завершення узагальнюючого науково-методичного експерименту всеукраїнського рівня «Розвиток вальдорфської педагогіки в Україні» (додаток до наказу МОН України від 15.09.2014 № 1044) підбиває підсумки тривалої дослідно-експериментальної, науково-педагогічної, методичної та практичної роботи.

Статистичні дані підтверджують зростання попиту батьківської громади в Україні на здобуття освіти в таких навчальних закладах. Ініціативи, що починались з невеликих, часом домашніх, груп з 8–10 дітей вросли у повноцінні загальноосвітні школи (подекуди з двома паралелями вальдорфських класів) та дошкільні заклади. Станом на 1 вересня 2018 р., за даними Асоціації вальдорфських ініціатив в Україні, за ідеями вальдорфської педагогіки виховуються та навчаються близько 2140 дітей (без урахування приватних дошкільних ініціатив).

Відповідно до наказу МОН України від 15.09.2014 № 1044 «Про завершення узагальнюючого науково-методичного експерименту всеукраїнського рівня «Розвиток вальдорфської педагогіки в Україні» педагогічна система «Вальдорфська школа» *рекомендована до впровадження у закладах освіти України.*

Координує діяльність українського вальдорфського руху Всеукраїнська громадська організація «Асоціація вальдорфських ініціатив в Україні» (АВІУ), добровільне об'єднання громадян, педагогічних та батьківських колективів, заснована у 1999 р. Відповідно до статутних положень АВІУ підтримує освітні установи й організації, що втілюють вальдорфську педагогіку в Україні, координує й організовує взаємодію таких ініціатив, захищає імена «Вальдорф» і «Рудольф Штайнер» від незаконного їх використання у галузі освітніх послуг на території України згідно з чинним законодавством, формує сприятливе середовище для втілення в життя педагогіки Р. Штайнера в українському суспільстві, ознайомлює широкі кола громадськості з основними положеннями, методологією, змістом та практикою вальдорфської педагогіки, взаємодіє з різними педагогічними закладами України та іншими організаціями в галузі освіти, організовує зустрічі, конференції, семінари, наукові слухання, виставки та інші заходи, організовує міжнародне співробітництво та обмін науковою і практичною інформацією з питань вальдорфської педагогіки тощо.

Діяльність АВІУ відбувається у тісній взаємодії з міжнародними організаціями, що підтримують та координують діяльність Вальдорфських шкіл та дитячих садків. Щорічно Асоціацією вальдорфських ініціатив в Україні разом з українськими та міжнародними педа-

Кінець безкоштовного
уривку. Щоби читати
далі, придбайте, будь
ласка, повну версію
книги.